

66 H 658.

66 H 658.

Národní knihovna ČR
Historické fondy

66 H 658

Národní knihovna

1002284708

6671658.

KERESZTYÉN VALLÁS

IGAZSÁGAINAK ÉS PARANTSOLATAINAK

RÖVID SUMMÁJA.

ELŐRE VALÓ ESMÉRETEK.

Kérdés:

Mi a Vallás? Honnan van annak eredete?

Fellet:

Mi mindnyáján érezzük, hogy a' mi dolgaink, a' mi állapotunk, nem mi magunktól függenek: mert különbönn minden ember erőss, egészséges, szép, gazdag, és szerentsés volna. Ha csak tulajdon sorsunk és állapotunk sem függ tőlünk: úgy a' mások sorsa, 's az egész világ bizonyosson nem függhet mi tőlünk. Nallunk kisebb és erőtelenebb Valóságoktól meg kevesebbé függenek mind ezek. — Annak a' Valóságnak azért, a' melytől mi függünk, és a' Világ függ, minállunk nagyobbak, hatalmasabbnak kell lenni. —

Erezték és tudták ezt eleitől fogva minden emberek, és kívánták azt a' felsőbb és hatalmasabb valóságot megismereni. — „Az embereknek erről a' felsőbb, és ő nállok hatalmasabb Valóságról való

A

gondolkodása, esmérete, annak tiszteletének módjával együtt, neveztetik Vallásnak. “

K. Hányféle a' Vallás?

F. A' mint az emberek különböző módonn gondolkodnak arról a' fő és hatalmas Valóságról, kitől a' Világ és az emberek sorsa függ; és a' mint ők azt különböző módonn tisztelik: a' szerént különböző, és annyi féle a' Vallás. Négy fő Vallást lehet különösen megkülönböztetni. Némely emberek ugyan is a' természetbenn lévő és látható dolgok között keresték a' Fő Valóságot. A' napot, hódat, tsillagokat, folyó-vizeket, hegyeket tartották ilyen Fő Valóságoknak, és azokat tisztelték. Ilyen gondolkodású népek még ma is számosan vágynak a' földön. Ezeket nevezzük Pogányoknak, és azoknak Vallását Pogány Vallásnak. — Vólt egy Nemzet már régentenn, a' melly általlátta, hogy a' Pogányok gondolkodása a' Fő Valóságról helytelen; és hogy azt a' Valóságot nem lehet a' látható dolgok között feltalálni. — Ez a' Nemzet tehát azt hitte: hogy a' Fő Valóság, mellytől a' Világ és az emberek sorsa függ, egy láthatatlan, minden tökéletességekkel bíró Lélek, ki a' Világot teremtette és megtartja. Ez a' Nemzet vólt a' 'Sidók Nemzete: ezért hívjuk ezt az ő Vallásokat 'Sidó Vallásnak, melly még ma is megvan. Erre a' helyes gondolatra és esmé-

retre a' Fő Valóságáról, vagy is az Istenről, magoktól soha sem mentek volna a' 'Sidók; valamint nem mentek a' Pogányok hanem maga az az igaz Isten, a' kit ők így esmertek, segítette és juttatta őket erre az esméretre, állítván elő bölts és éles értelmű férjfiakat, kik magok erre az esméretre jutván, másokat is arra tanítottak. Ezeket az embereket nevezzük Próféta'knak. — Bár a' 'Sidók e' szerént esmerték az igaz Istent, vagy is azt a' Fő Valóságot, melytől a' Világ és az emberek dolgai függenek: még is sok részben hibás gondolkodásbann voltak ők a' felől, és hibásann tisztelték azt. Azt hitték arról, hogy a' tsak a' 'Sidó népet szereti, és minden más népet gyűlöl; hogy az abbann gyönyörködik, ha tiszteletére barmokat ölnek, azoknak vérét megegetik 's így áldoznak 's a' t. A' 'Sidók Vallása sem volt hát még egészen tiszta.

Sokkal tisztább, sőt a' legtisztább Vallásra tanította az embereket a' Jézus Krisztus. Ő meghagyta a' 'Sidók Vallásábann azt, a' mi abbann jó volt, és bevette azt a' maga Vallásába is: de kihagyta ebből mind azt, a' mit a' 'Sidó Vallásbann hibásnak és helytelennek talált. Az ő Vallása neveztetik Keresztyén Vallásnak; 's a' kik ezt tartják, neveztetnek Keresztyéneknek.

Ebből a' Vallásból származott a' Tő-

rökök vagy is a' Muhamed Vallása, némely hibás változtatások által.

Valamint a' Prófétákat az igaz Isten állította elő, hogy azok által a' 'Sidókat a' maga esméretére juttassa: úgy a' Jézus is az igaz Isten igazgatásából állott elő, és tanította meg az embereket annak az igaz Istennek helyes és igaz esméretére. És így mind a' 'Sidók mind a' Jézus Vallásábann az Isten, mintegy maga jelentette ki magát az embereknek. Azért neveződnek ezen Vallások kijelentett Vallásoknak, a' midőnn ellenbenn a' Pogányok Vallását természeti Vallásnak lehet nevezni: minthogy ők csak tulajdon természeti eszek és okosságok után mentek. A' Vallás tehát ezen tekintetbenn kétféle, úgymint természeti és kijelentett Vallás. Természeti Vallás a' Pogányok Vallása: kijelentett Vallás pedig a' 'Sidó, a' Keresztyén, és némely részben a' Török Vallás.

K. Honnan lehet a' Keresztyén Vallást megtanúlni?

F. A' Szentírásból, vagy Bibliából. Ennek két része van: úgymint, Ó Testamentomi és Új Testamentomi Szentírás. Az Ó Testamentomi Szentírás tulajdonképpenn a' 'Sidó Vallást foglalja magába; de a' mennyibenn már abbann megvan az egy igaz Isten esmérete, és a' mennyibenn a' Jézus a' 'Sidók Vallásából vette 's készítette a' maga Vallását: annyibann mi is

Szentnek tartjuk és tiszteljük az Ó Testamentomi Szentírást. Közelebbről tartozik pedig mireánk Keresztyénekre az új Testamentomi Szentírás, a' melybenn a' mi Vallásunk adódik elő. — Mind az Ó, mind az Új Testamentomi Szentírásról azt hisszük, hogy azok az Isten igazgatásából 's tanításából íródtak. Azért nevezzük azokat Isten beszédének.

K. Ki volt a' Jézus? Mi az ő életének históriája rövidedenn?

F. A' Jézus élete le van írva az Új Testamentomi Szentírásnak négy első Könyvébenn, az úgy nevezett négy Évangyéliombann (Máté, Márk, Lukás, János.) Az ő élete Históriája rövidedenn ez: „A' Jézus született tsudállatosann egy Mária nevű 'Sidó Szüztől. (így ditsóítotték meg a' szüzesség!) Már gyermek korábann nagyobb elme és böltsesség tetszett ki ő belőle, mint más gyermekekből. Felnevelkedvénn, és látvánn, hogy az ő Nemzetének vallása hibákkal teljes: kezdette azt a' hibáktól tisztítani, 's meghatározta magábann, hogy egy tisztább Vallást fog tanítani és elterjeszteni. Ezen végre sok hallgatói közzül kiválasztott magának különösen tizenkét Tanítványokat, kik mindég ő vele voltak, az ő szándékát különösen tudták, és tudományát tanúlták 's értették. Ezek neveztetnek Apostoloknak. — Egész életébenn legkedvesebb foglalatossága volt a' Jézusnak, másokkal jól ten-

ni. Betegeket tsudálatosann egy szóval gyógyított, sőt halottakat is támasztott fel. — Minekutánna közönségesenn kezdette a' 'Sidó Vallás hibáit felfedezni, és a' maga tiszta tudományát tanítani: feltámadtak ő ellene különösenn a' 'Sidó Papok. Ő azombann tanítani meg nem szűnt. Utóljára a' 'Sidó Papok ötöt elfogatták, kínoztatták, a' leggyalázatosabb módonn megölték, keresztfára feszítvénn ötöt, a' hol ő meg is holt. — Nem maradt mindazáltal a' Jézus a' koporsóba, hanem harmad napra tsudálatosann feltámadott, 's még azután egynéhány napig Tanítványaival lévén: végre azoktól tsudálatosann megvált. Ötöt az Isten magához felvitte, megdicsőítette."

A' Jézus nevezetesebb történeteinek emlékezetére innepeket szentelünk mi Keresztyének. Az ő születésének emlékezetére szenteljük a' Kar áts ont; szenvedésének és halálának emlékezetére a' Nagy Pénteket; feltámadásának emlékezetére a' Húsvétot és minden Vasárnapot; mennybe menetelének emlékezetére az Áldozó Tsötörtököt. A' Pünköstöt pedig annak emlékezetére szenteljük, hogy a' Szent Lélek az Apostolokra eljött.

K. Mi tetszik ki a' Jézus életének leírásából?

F. Ez: hogy ő sem a' világra nem úgy jött, sem nem úgy élt, sem nem úgy vált meg innen, mint más emberek. Az ő egész életébenn az Istennek különös gondviselése, munkálkodása és igazgatása lát-

szik. A' Jézus olyan igazságokat talált és tanított, a' milyeneket senki az emberek között nem tudott. Ő olyan ártatlanul 's fedhetetlenül élt, hogy hozzá hasonló példát találni nem lehet. — Ámbár hát ő testére nézve ember volt: de az ő lelke bizonyosan felségesebb volt más emberek lelkénél. Bizonyosan az Isten a' maga Lelkéből adott ő belé Lelket, hogy ő általa az embereket boldogokká tegye. Ezért neveztetik a' Jézus Isten Fijának. Ezért mondódik ő róla, hogy ő egy személyben Isten és Ember volt.

K. Miért neveztetik a' mi Vallásunk Reformátá Keresztyén Vallásnak?

F. Ez a' nevezet így származott: a' Jézus a' földről elmenvénn, Tanítványira bízta, hogy az ő tudományát minden nép között hirdessék. Ezek azt teljesítették is; még pedig olyan foganattal, hogy kevés idő múlva sok ezer 'Sidók 's Pogányok bevették a' Jézus tudományát. A' Jézus Tanítványinak halála után ismét más Tanítók hirdették és terjesztették a' Keresztyén Vallást. — Sok idő múlva az emberek tudatlansága, és részszerént tsalárdsága miatt sok tévelygések és hibás vélekedések tsúsztak bé ezen Vallásba, melyek azt a' maga eredeti tisztaságától megfosztották. Ezt észrevévénn némely értelmes, tanult, és jó szívu emberek: igyekeztek ezt a' Vallást a' maga eredeti tisztaságára visszavinni. Ezek em-

berek között egy volt Luther Márton, kinek követői Lutheránusoknak nevezetnek. Még jobban megtisztította a' Keresztyén Vallást a' hibáktól Kálvinus János. Ez, a' maga által megtisztított Vallást reformáta, azaz, megtisztított Vallásnak nevezte. Innen nevezetünk mi Reformatusoknak, és Kálvinistáknak.

A' KERESZTYÉN VALLÁS

IGAZSÁGAI.

K. Mikről tanít a' Jézus tudománya, vagy a' Keresztyén Vallás?

F 1-ször az Istenről, annak természetéről. tulajdonságairól. 2-szor az Emberről, annak eredetéről, természetéről, lételének teljáról, és arról az összevetésről, melybenn az Ember az Istennel van.

I-ső R É S Z.

AZ ISTENRŐL VALÓ TUDOMÁNY.

K. Mi az első és le főbb Igazság a' Keresztyén Vallásban?

F. Ez, hogy van Isten, azaz, van egy olyan legfőbb és leghatalmasabb Valóság, melytől a' Világ és az emberek

függenek. Felemeli ez az igazság az Embernek lelkét, és felséges érzésekkel tölti azt ei. Nyugodalmat önt az az ember szívébe, és elszakasztja azt a' földi alacsony-ságoktól. —

K. Mitsoda erősségekkel lehet megmutatni ezt hogy van Isten!

F. 1. Ezt kiáltja a' Léleknek az Ég és a' Föld, ezt beszéllik a' Tsillagok, a' Nap és a' Hóld; ezt bizonyítja az egész Világ. Mert ha tsak egy ház sem épülhet magától, ha annak építője nints: úgy ez a' Világ nem álhatott volna elő magától, ha tsak annak egy hatalmas Szerzője nem lett volna. Ez az Isten.

2. A' Világban lévő szép rend; a' természetnek szépsége arra tanít, hogy egy bölts és véghetetlenül jó, 's egyszers mind hatalmas Valóság rendelt illy szépen el mindent. Ez a' Valóság az Isten.

3. Ha semmi különös dolog nem bizonyítaná is azt, hogy van Isten, bizonyítja azt elége az Embernek tulajdon szíve, a' melly Isten nélkül nyugodalmat nem talál. A' mi belső és legszentebb érzéseink mondják nekünk ezt: hogy van Isten.

4. A' mi okosságink sem talál nyugodalmat, míg ezen igazságra el nem jut, hogy van Isten.

5. Nagy bizonyosságára szolgál ezen igazságnak az is, hogy eleitől fogva minden nép és nemzettség hitt Istent, bár különböző módon is. Azt mutatja ez, hogy

az Embernek természetére tartozik az, hogy Istent higgyen.

6. Ezt tanítja végre az Ó és Új Testamentomi Szentírás; ezt tanítja a' Jézus, ki nek tanítása és szava magábann is elég arra, hogy elhiggyük, hogy van Isten.

K. Hogy adódik elő az Isten a' Keresztyén Vallásbann?

F. Mint egy minden tökéletességekkel, erővel és hatalommal bíró, láthatatlan Lélek; a' kinék természetét és felséges voltát mi csak annyira érthetjük, a' mennyire a' mi rövid és véges értelmünk azt megengedi.

K. Melyek az Istennek azon tökéletességei, a' melyeket mi esmerünk, 's megfoghatunk?

F. Ezek: 1-ször, hogy az Isten egy. Nem is lehet egynél több legtökéletesebb Valóság: mert ha többenn volnának ilyen Valóságok, úgy egyik se volna legtökéletesebb. 2-szor az Isten mindenható, az az, megtsелеkedhetik mindent, a' mit akar; az ő hatalmának nints határa, és azt semmi nem akadájoztatja. 3-szor az Isten mindenttudó. Tudja a' mi legtitkosabb gondolatinkat, érzéseinket, és indulatainkat is. 4-szer az Isten mindeüttjelenvaló. Ott van ő mindenütt, a' hol mi vagyunk; ő előtte senki el nem rejtezhetik. 5-ször Az Isten örökké való, az az, ő nem kezdett lenni, hanem vólt mindég; ő nem is szűnik meg lenni, hanem lesz mindég. Nem vólt az ő lételének kezdete, 's nem

is lessz vége. 6-szor. az Isten szent, azaz, csak a' jót, a' virtust szereti; a' rosszat pedig, a' bűnt gyűlöli. 7-szer. Az Isten igaz, azaz, a' jót, a' virtust megjutalmaztatja; a' rosszat pedig, a' bűnt megbünteti. 8-szor. Az Isten jó, azaz, minden teremtésének, 's kivált az embernek boldogságát kívánja és előmozdítja.

K. A' Világ mitsoda öszveköttetésbenn van az Istennel?

F. Ebbenn, hogy az Isten a' Világnak teremtője, és gondviselője.

K. Mit téssen az, hogy az Isten a' Világnak teremtője?

F. Ezt legrövidebbenn és legvilágosabban így lehet kitenni: a' Világ nem volt mindenkor, hanem az Isten maga volt egyedül; az Isten egyszer akarta, hogy legyen ez a' Világ, és lett ez a' Világ. Ezt teszi az, hogy az Isten a' Világot semmi-ből teremtette. — (A' teremtés históriája elő van adva a' Mózes I-ső Könyvének részeibenn.)

K. Mit teszen az, hogy az Isten a' Világnak Gondviselője?

F. Azt, hogy az Isten a' Világot megtartja és igazgatja. — Megtartja az Isten a' Világot annyibann, a' mennyibenn nem hágy elveszni semmit, a' minek lételt adott. Ezt bizonyítja az, hogy a' Világ sok ezer esztendők múlva is az, a' mi volt kezdetbenn. Igazgatja pedig az Isten a' Világot annyibann, a' mennyibenn ebbe min-

den változások és történetek, a' nagyok szintúgy mint a' kicsinyek az ő akaratjából és bölts rendelkezéséből lesznek.

K. Az Istennek gondviselése mibenn mutatja ki magát?

F. Mind az egész világban, mind egyenként ennek minden részeiben. A' legkisebb féreg szinte úgy tárgya az Isten gondviselésének, mint a' legnagyobb állat. Különösen kimutatja magát az Isteni gondviselés az Emberek dolgaiban. Születésünktől fogva halálunkig, neveltetésünkben, taníttatásunkban, örömünkben és bánatunkban, szerentsénkben és szerentsétlenségünkben tapasztaljuk mi az Isteni gondviselésnek munkáját.

K. Ha az Isten a' Világnak, 's különösen az Embereknek gondviselője: miért engedi meg, hogy az emberek nyomorúságokat szenvedjenek; 's miért engedi meg, hogy bűn legyen a' Világban?

F. Hogy az emberek nyomorúságot szenvedjenek, ezt megengedi az Isten azért, hogy őket azok által próbálja, Isteni félelemre, Istenbe való bizodalomra szoktassa. Gyakorta, sőt rendszerént úgy igazgatja az Isten a' mi dolgainkat, hogy szenvedéseinknek utoljára jó következése van, és a' szomorúság után kétszeres öröm következik. — Hogy pedig az Isten megengedi a' bűnt, az az oka, mert minket szabad akaratú teremtéseké akart tenni, és így meg kellett néki engedni, hogy mi tet-

szésünk szerint jót vagy rosszat tselekedjünk. Ennek következése a' bűn.

K. A' Keresztyén Vallás hogy adja elő az Istent az Emberekkel közlött munkáira nézve?

F. Ugy, mint a' ki állatjábann vagy természetébenn egy, személyében pedig három: Atya, Fiú, Szent Lélek. Az Atya az, a' ki teremtett; a' Fiú az a' ki megváltott, a' Szent Lélek az, a' ki megszentel; és ez három egy. — Egy az Isten mert több fő Valóság egynél nem lehet. Ez a' Világnak teremtője és gondviselője. — Ez az Isten a' maga Lelkéből, vagy a' maga természetéből adott Lelket a' Jézusba; és így a' Jézus Lelkére nézve Isten volt. Ezért neveztetik ő Isten Fijának. — Ugyan az az egy Isten ad a' jó és kegyes Embereknek kegyelmet és segedelmet arra, hogy az igazságot állathassák, az Istent megismerhessék, és annak törvényt teljesíthessék. Az Istennek ez a' kegyelme úgy néződvénn mint egy személy, neveztetik Szent Léleknek. Ez a' Szent Háromság-ról való tudomány.

K. Mit kell hinni az Angyalokról?

F. Már a' 'Sídók azt hitték régenténn, hogy az Isten körül sok ezer ártatlan lelkek vagynak, kiket az Isten teremtett és a' kik őtet ditsóítik szüntelen. Ezt mi is elhihetjük, el is hisszük, mert ez az Isten jóságával és méltóságával megegyez. Különösenn hasznos és gyönyörűséges az An

gyalokról való esméret és hit a' Szűzekre nézve, a' kik, míg erköltsök és lelkek tiszta; míg sem tselekedettel, sem szóval, sem indulattal szüzességeket's ártatlanságokat meg nem sértik, úgy nézhetik mind addig magokat, mint az Angyaloknak ártatlan társait.

II-dik R É S Z.

AZ EMBERRŐL VALÓ TUDOMÁNY.

K. Mi az Ember?

F. Egy a' teremtetett dolgok közzül, de egyszersmind minden előttünk esmeretes teremtések között a' legnemesebb. Áll ő testből és Lélekből. Már tsak teste is az Embernek felyül múlja minden állatoknak testeit, szép természetével 's jeles érzőeszközeivel; de még is különösenn a' Lélek az, a' mi az Embert más teremtések felett felemeli.

K. Mi a' Lélek? 's melyek annak tehetségei?

F. A' Lélek az a' láthatatlan és tsudálatos Valóság mi bennünk, mely testünket eleveníti, élteti, a' mely bennünk gondolkodik, ítéel, kíván, érez, és akar. Ennek tehetségei: az értelem, az emlékező tehetség, képzelőtehetség, az akarát. Legfőbb tehetségei a' Léleknek: az okosság, az erköltsi érzés, és a' lelkiesméret. A' Léleknek ezen tehetségeibenn áll az Em-

bernek méltósága, mely őtet minden teremteték felett felségessé teszi.

K. Mi alacsonyítja meg az Emberi méltóságot?

F. Az a' sok erőtlenség és gyarlóság, mely az emberbenn van; megalacsonyítja az ő méltóságát különösen a' bűn.

K. Mi a' bűn?

F. Az okosság szavának, és az Isten törvényének megrontása, átlalhágása.

K. Hogy jött a' bűn az Emberek közzé? hogy szabadúlunk meg annak büntetésétől?

F. Az Isten először csak egy pár embert teremtett. Ezek akkot ártatlanok, bűn nélkül valók voltak. De azután az Isten parantsolatját megrontván bűnbe estek. Ők bűnösökké lévén, minden ő tőlök származott ember, és így az egész emberi nemzet bűnössé lett. Az Isten azt mondotta az első embereknek, hogy halállal bünteti meg a' bűnt. Az egész Emberi Nemzet tartozott tehát ezt a' büntetést szenvedni. De hogy ez által az Emberek boldogtalanok ne legyenek: az Isten eleresztette a' maga Fiját a' Jézust, és annak halálát úgy nézte, mintha az egész Emberi Nemzet megholt volna a' bűnért. Így tett a' Jézus eleget a' mi bűneinkért az Istennek. Ő érte hát megbotsátja az Isten a' mi bűneinket, ha ő benne hiszünk, azaz, ha őtet megismerjük Isten Fijának lenni, ha az ő tudományát igaznak tartjuk, és parantsolatit teljesítjük.

K. Mit tanít a Keresztyén Vallás az embernek Lelkéről?

F. Ezt, hogy az nem hal meg akkor, mikor a' test meghal: hanem él mind örökké. Nem is lehet, hogy az Isten egy olyan felséges Valóságot, mint az emberi Lélek, csak azért teremtett volna, hogy az egynehány esztendeig a' testbenn lakozzon, 's akkor semmivé légyen. — Hogy az ember tökéletesen jó és bódog lehessen: erre is szükséges az, hogy legyen egy más élet a' földi élet után, a' melybenn az ember a' jóságban és a' tökéletességben előbb menjen. Nem csak lelkünk él pedig örökké, hanem majd egy napon testünk is feltámad a' sírból, és egyesül újra Lelkünkkel. Ezt tanította a' Jézus világosan. Leginkább meggyőzött pedig bennünket e' felől az ő feltámadása által.

K. A' mi mostani életünk van-e valami öszveköttetésbenn a' jövődő élettel?

F. Van, mert a' mi mostani életünktől függ az, hogy a' jövődő életbenn bódogok leszünk-e vagy bódogtalanok. Ugyan is a' feltámadás napján megítél az Isten minden embert, és a' ki e' földön kötelességeit teljesítette, azt örök bódogságra viszi; a' ki pedig a' földön kötelességeit elmulatta, azt megbünteti örökké.

K. Hányfélék az embernek kötelességei?

F. Három félék: úgymint: Isten eránt, magunk eránt, és felebarátink eránt való.

K.

K. *Mi a' mi kötelességünk az Isten eránt a' Jézus tanítása szerént?*

F. Ez, hogy az Istent mindenek felett szeressük. Ő eránta pedig szeretetünket tsak úgy mutathatjuk meg, ha mindég azt igyekezünk tselekedni, a' mi néki kedves.

K. *Melyek a' magunk eránt való kötelességek?*

F. 1. hogy életünket szeressük és óltalmazzuk. El kell tehát távoztatni mindent a' mi egészségünknek ártalmas. El kell távoztatni a' mértékletlenséget, az indulatoskodást. — 2. hogy testünknek erejét és tehetségeit a' munkásság és a' tisztaság által neveljük és pallérozzuk. — 3. hogy lelkünknek tehetségeit a' hozzánk illó dolgoknak, 's a' Vallás igazságainak megtanulása által neveljük és pallérozzuk. Különösenn hogy okosságunkat minden indulatainkonn úrrá tegyük. — 4. hogy szívünket tisztánn tartsuk minden tisztátalan és megalatszonyító indulatoktól. Ide kell számlálni a' szűzekre nézve azt a' fő kötelességet, hogy szűzességeket, ezt a' legfőbb és legdrágább kintset megőrizzék, és ebbe helyheztessék bódogságokat. Megsérti pedig a' szűzességet nem tsak a' tisztátalan tselekedet, hanem minden fajtalan szó, minden tisztátalan indulat, sőt tsak egy illetlen mozdulás is.

K. *Hányfélék, és melyek a' mi kötelességeink Felebarátink eránt?*

F. 1. minden emberek között legköze-

lebből tartoznak reánk a' mi Szüléink, kiknek legtöbbel tartozunk az Isten után. Szüléink eránt kötelességünk, hogy ő hozzájuk háládatosok legyünk, őket tiszteljük, szeressük, és nékik engedelmeskedjünk. Mi csak úgy jutalmaztathatjuk meg Szüléinknek fáradozásit, aggodásit, és jótéteményeit, melyeket születésünktől fogva velünk közlenek, ha úgy viseljük magunkat, hogy ők mi miattunk meg nem szomorodnak, bűt nem látnak, sőt inkább bennünk örömet találnak.

2-szor. Testvéreink és Atyánkfiái eránt kötelességünk az, hogy azokat igazán szeressük, és boldogságokonn igyekezzünk.

3-szor. A' Felsőség eránt, vagy is a' Fejedelem és az Előljárók eránt kötelességünk, hogy azokat távollétekbenn is tiszteljük, róllok tisztelettel emlékezzünk, és az ő rendelkezéseiknek engedelmeskedjünk.

4-szer. Minden emberek eránt kötelességünk az, hogy azokat szeressük, azokonn tehetségünk szerént segítsünk, azoknak javát előmozdítsuk. A' legalatsonyabb sorsú ember is, éppenn olyan méltóságú okos teremtés mint mi. Azért senkit nem szabad megvetnünk és megútálnunk. Ha most jó állapotbann vagyunk: el ne felejtjük, hogy lehetünk szerentsétlenek. Ha most Szüléinkre való tekintetből, és azoknak érdeméért bennünket mások tisztelnek: el ne felejtjük, hogy Szüléink előbb vagy később meghalnak, és akkor megútálnak.

bennünket, sőt bosszút állanak rajtunk azok, a' kiket most megvetünk, megsértünk. Legyünk a' nyomorúltak és szegények eránt könyörülők és adakozók. Legyünk minden sorsú emberek eránt alázatosok és jószívűek; sőt a' mint a' Jézus parantsolatja szeressük ellenségeinket is.

K. Hogy ezen kötelességeket teljesíthessük, mitsoda segedelmet ígért erre nézve az Isten?

F. A' Szent Léleknek segedelmét. Ez alatt mi az Istennek különös segedelmét értjük, mely bennünket a' jóra serkent és abbann megerősít, a' rossztól pedig rettent és tartóztat.

K. Mi módonn munkálódik a' Szent Lélek mi bennünk?

F. Külömbkülömbféle eszközök által, mint a' milyenek az Isteni tisztelet, az imádság és a' Sákramentumok. Az Isteni tisztelet egyedül való eszköz arra, hogy a' Vallás' igazságait tanuljuk és értsük, és hogy a' jóra buzdíttassunk és kötelességeink teljesítésére serkentessünk. Gyakorolni kell tehát az Isteni tiszteletet; tisztelni kell a' Vallás szolgáit, kik a' mi idvességünkért munkálódnak. — Az imádság igen hathatós eszköz arra, hogy az Istenhez való ragaszkodásra emlékeztessen bennünket, és bennünk jó és kegyes indulatokat és szándékokat támaszson. Azért az okos és jó Keresztyénnek gyakori és mulhatatlan foglalatóssága az imádkozás.

K. Mitsodák a' Sákramentomok, és hányann vagynak azok a' református Keresztyének közt?

F. A' Sákramentomok olyan vallásbeli külső szent tzeremóniák, melyeket a' Jézus maga rendelt és állított fel azért, hogy azoknak gyakorlása által az ő követői más vallású emberektől magokat megkülömböztessék, és ő reá emlékeztessenek. Ilyen Sákramentom mi közöttünk kettő van, t. i. a' Keresztség, és az Úrvatsorája.

K. Mitsoda a' Keresztség?

F. Az a' külső szent czeremónia, mely által a' Keresztyén Vallásba béavattatunk, és a' Keresztyének közzé bévétetünk. A' kik gyermek korokbann kereszteltetnek meg azok helyett-akkor más értelmes Emberek tesznek fogadást, a' melyet ők tartoznak megújítani, mikor osztánn felnevelkednek.

K. Mi a' tzelja az Uri Szent Vatsorának?

F. Ez, hogy azok, a' kik a' Jézus tudományát vallják, igen elevenenn emlékeztessenek a' Jézus érdemeire, szenvedéseire, és halálára; hogy az ő benne való hitről közönséges helyenn Vallást tégyenek, és erköltsi jótelekedetekre indíttassanak. — Ezen szent Vatsorával azért mind annyiszor kell élni, a' hányszor módunk van benne.

K. Mitsoda alkalmatossággal, és hogy szerezte a' Jézus a' Szent Vatsorát?

F. Elfogattatása előtt való estve öszvegyűjtötte a' Jézus a' maga 12 Tanítványt

egy helyre, és akkor kenyeret vévén elő megtöré azt, és adott abból Tanítványinak, hogy azt egyék meg, 's ezt mondta: vegyétek, egyétek, ez az én testem. Ezzel azt akarta mondani, hogy valamiképpenn ő a' kenyeret megtörte: úgy fog az ő teste megtörtetni az emberek bűneiért. Azután borral tellyes poharát vett elő, és oda adta Tanítványinak, hogy abból igyanak, ezt mondván: ez az én vérem; azaz, a' miképpenn ez a' bor a' pohárba öntetett, úgy fog az én vérem kiontatni a' bűnökért. — Megparantsolta ekkor a' Jézus, hogy ezt a' Szent Vatsorát az ő követői gyakrann megújítsák, ezt mondván: ezt tselekedjétek az én emlékezetemre.

K. Mit kell tehát hinni az Úr Vatsorájában lévő kenyérről, és borról?

F. Azt, hogy a' Kenyér nem változik által Krisztus testévé, sem a' bor az ő vérévé; hanem megmarad kenyérnek és bornak, és tsak jele a' Krisztus megtörtetett testének és kiontatott vérének. Tisztelettel kell mindazáltal ezt a' kenyeret és ezt a' bort venni, mert az Sákramentomi kenyér, és Sákramentomi bor, és mindkettő nagy és fontos jelentésű: tudniillik, a' kenyér a' Krisztus testének, a' bor pedig az ő vérének jegye. Tisztelettel kell megjelenni az Úrnak szent asztala mellett; meg kell az embernek elébb bűneit bánni, és meg kell magát határozni a' jóra. —

Mintegy fogadást téssen az Ember ezen szent asztalnál az Istennek, hogy ezután az ő szent törvényei szerint akar élni. Ki ronthatja pedig meg nagy vakmerőség és bűn nélkül azt a fogadást, melyet az Istennek tett? Kérni kell az Istent az Úrvatsorája vételekor, hogy legyen nekünk segítségül abbann, hogy kegyesenn és az ő tetszése szerint éljünk. Ezért kell az Úr asztalához könyörgések közt járulni, és onnan könyörgések közt távozni el.

A Z

ÚRISZENT VATSORÁVAL

VALÓ

ÉLÉSHEZ RÉSZÍTŐ

RÉGULÁK ÉS KÖNYÖRGÉSEK.

1-ső Régula. A' ki az Úr Vatsorájával akar élni: annak már előre egynehány napot arra kell fordítani, hogy magát megvíssgálja, és végére járjon: valyon ment-e ő a' jóbann elebb, vagy talán még bűnösebbé lett. Víssgálja meg, melyek az ő megszokottabb és leggyakoribb vétkei, azokat bánja meg szíve szerint, és kérje az Istent, hogy azokért őtet ne büntesse meg, hanem bocsássa meg azokat. Igyekezzen magát azokbann a' napokbann minden haragtól, lármától, vesze-

kedéstől, hijábavalóságtól, 's botránkoztató mulatságoktól megtartóztatni; igyekezzen tsendességben és békességben készülgetni azon nagy és szent Vatsorához; igyekezzen magát házána is úgy viselni, hogy még az ő hozzátartozói, és tseledei is észrevegyék tisztelettel, hogy ő nagy és szent dologhoz készül.

2-dik *Régula*. Mikor az Úr Vatsorájának napja felvirrad: annak reggelét könyörgéssel kell elkezdni, ilyen formánn foházkodvann:

1. *Az Úr Vatsorája napjának reggelénn mondandó Könyörgés.*

Én Istenem, én jó Atyám! áldott légy, hogy felvírasztottál engem ezen nevezetes szent napra, melyenn én az én Idvezítőmnek asztalánál, több hívő Keresztyénekkal meg akarok jelenni. Ne engedjed Uram! hogy ma az én buzgóságomat és kegyes indulatimat a' földi gondok és foglalatosságok megzavarják. Ne engedjed, hogy én ezt a' napot hijábavaló gondolatokkal és vétkes tselekedetekkel szentségtelenné tegyem. Sőt inkább tselekedjed, hogy én az egész naponn, mind ithonn, mind a' te házadbann, te veled társalkodhassam, 's idvességemet munkálódhassam. Tselekedjed, hogy ezen nap az én életemnek következő napjait is megszentelje. Tedd ezt a' napot én reám nézve, áldásnak és idvességnek napjává, mennyei Szent Atyám! Amen.

3-dik *Régula*. Az Úr Asztalához készülő személynek arra kell öltözetében vigyázni, hogy azonn

vagy a' bujalkodásnak és a' pompa'szeretetének, vagy a' hijáavalóságnak jele meg ne tessen. — Tisztánn és ékesenn kell mindazáltal öltözni, mint egy mennyei vendégséghez illik.

4-dik Régió. A' Templomba menvén alázatosságot és buzgóságot kell mutatni; ott a' helybenn nem kell válogatni, és mindenbenn arra kell vigyázni, hogy a' mások buzgóságát magaviseléssel meg ne zavarja. A' Templomba érvén, ilyen formánn kell könyörögni:

2. Imádság a' Templomba éréskor.

Emeld fel az én Lelkemet temagadhoz Te Véghetetlen! ki a' mennyekbenn lakozol. Vond el az én figyelmetességemet minden földi gondoktól, és függeszd azt temagadra és a' mennyei dolgokra. A' te képed lebegjen az én szemeim előtt szenvedő Jézus! kinek asztalodhoz akarok járúlni. — Istenem! a' te Szent Lelked foglalja el az én szívemet ez órábann. Amen.

5-dik Régió. Az Úr asztalához indúvánn el kell felejtteni minden rangot és méltóságot, 's menni kell mások közt a' szerént, a' mint azt a' rend kívánja. Alázatosságot, és tiszteletet, 's szívbeli buzgóságot kell mutatni; a' kenyeret és a' bort tisztelettel kell elvenni a' Lelki pásztor kezéből, és ismét szép rendel viszzsamenni a' szébbe. Mind ezen foglalatosságok alatt imádkozni kell. Imádkozni kell előre, minekelötte az ember az Úr asztalához indúlna; imádkozni kell a' kenyér és bor vétele közbenn; 's imádkozni az Asztaltól való megtérés után is. — Itt következnek az Imádságok.

3. Imádság az Úr Asztalához való indúlás előtt.

Indúlok a' te Asztalodhoz mennyei nagy Felség! de félelemmel indúlok oda; mert hiszen hogy ne rettegne egy bűnös halandó megjelenni a' te színed előtt? bünt gyűlölő szent Isten. Hogy ne félnek én megjelenni te előtted, a' kit én oly sokszor megbántok bűneimmal? Az én lelkemes-mérete mondja nékem, hogy én sokszor elmúlattam tudva kötelességemet; sokszor engedtem helytelen indúlatimnak, sokszor megvetettem a' te parantsolatidat. De tudom Istenem! hogy te a' megtérő bűnösnek kegyelmes Attya vagy, azért bűneimet előtted megvallván és szívem szerint megbánván, 's itt a' te szent színed előtt magamat a' jóra meghatározván, megyek, leányi bizodalommal megyek a' te Asztalodhoz. Ne vess el engem én Uram és én Istenem! sőt fogadj engem atyai irgalmassággal, és adjad, hogy egy légyek a' te méltó vendégeid között. Ámen.

4. *Foháskodás a' kenyér vételekor.*

Ez a' megtöretett kenyér a' te szenvedésedre emlékeztet engem Jézus, 'édes Idvezítőm! adjad, hogy a' te szenvedésednek hasznai én reám is kiterjedjenek. Ámen.

5. *Foháskodás a' bornak vételekor.*

A' te kiontatott véred mossa el az én bűneimet, és szerezzon nékem örök életet, Jézus! mi megváltónk. Ámen.

6 *Imádság az Asztaltól való eltá-
vozás után.*

Szent légyen nékem ez az óra, melybenn én Tenéked, mennyei Szent Atyám! fogadást tettem, hogy ezután néked élek. Oh erősítsd az én lelkemet, hogy fogadásomat megtarthassam. Emlékeztess engem ez órára valahányszor én a' bűnre lépszek hajlandó. Téged akarlak én mint engedelmes Leányod tisztelni. Téged akarlak én mindenek felett szeretni. A' jobann akarom én magamat gyakorolni, hogy az én életem kedves légyen te előtted. Te szeretetnek Lelke! segíts engem jó szándékimbann, és tselekedjed, hogy megtarthassam hívenn mind azt, a' mit most Tenéked ígértem. Oh segíts, hogy hív légyek Te hozzád mind halálíg Amen.

6-dik *Regula.* A' Templomból kijövénn, az egész napot tsendességben, 's buzgóságban, a' Szentírás olvasásával és fohászok között kell eltölteni. Estvé pedig ilyen Imádsággal kell a' napot bérekeszteni:

7. *Az Úr Vatsorája napjának estvéjén
mondandó Imádság.*

Hálá, szívbéli hálá légyen néked Felséges Isten! hogy Te engemet ezen szent nappal megajándékoztál. Nem mégyek addig nyűgodalomra, míg meg nem újítom te előtted azt a' fogadást, melyet ma

Szent Fijadnak Asztalánál néked tettem.
 Vajha így tölthetném életemnek minden
 napjait, a' mint töltöttem ezt a' napot! —
 Ne engedjed, hogy én ezen napról valaha
 elfelejtkezzem: sőt adjad a' Te kegyelme-
 det, hogy azon ígéreteket, melyeket ma
 néked tettem, megtarthassam és teljesít-
 hessem; erköltseimet napról napra jobbít-
 hassam 's tisztíthassam, hogy halálomnak
 óráján bátrán és tisztán jelenhessen meg
 lelkem Te előtted. Ámen.

KNIHOVNA
KUBEL(KOVA)
(SZÉLLOVA)

